

Sebastià Bennasar, bloc LLEGIR EN CAS D'INCENDI, 22 de juny de 2013

ELS HOMES DEL SAC, O L'AMBICIÓ DE LA DISTÀNCIA CURTA

Abans de començar a parlar del llibre de Damià Bardera en si mateix, convé fer dues apreciacions generals. La primera és la constatació de la por que tenen la majoria d'editorials d'aquest país als llibres de relats, un gènere que arreu del món ha tengut grandíssims conradors –potser els contes són l'única cosa realment bona de Hemingway, juntament amb *Paris era una festa-*, però també a casa nostra (Calders, Rodoreda, els membres de la generació dels setanta i tants d'altres fins arribar al Monzó, al Pàmies, el Serés o la Mercè Ibarz i a les generacions més joves representades per Pere Guixà, Alba Dedéu, Tina Vallés o Bel Olid, per posar només uns quants noms). És una por incomprendible, sobretot quan es justifica per les minses vendes (cal recordar que Monzó i Pàmies compartiren el número 1 i 2 de les llistes de llibres més venuts durant mesos?), però existeix i està deixant als calaixos nombroses obres de gran qualitat.

La segona apreciació és veure que el paper de les petites i mitjanes editorials no compta gairebé mai amb el suport dels llibreters i dels distribuïdors que s'haurien d'encarregar de demostrar que la constel·lació està formada per més d'un Planeta. I aquí sí que tenim un problema de país.

Un problema de país que entronca directament amb *Els homes del sac*, fins al moment el darrer treball de ficció de Damià Bardera (1982), que des de les terres de Girona ha anat a parar a les mans de l'editorial vilanovina El cep i la nansa, que ha publicat una petita joia. En tots els conceptes. Aquest no és un llibre de contes qualsevol, ans al contrari, és un projecte ambiciós, un llibre tancat on cada

peça forma part d'un engranatge per tal que funcioni tot un sistema. On tan important és cadascun dels contes breus de Bardera com la narració central, "L'espantaocells", un tour de force d'alta intensitat, o les il·lustracions sempre inquietants que acompanyen el llibre.

I és que en això dels llibres de relats ens podem trobar de tot: des de l'aplec que recull cada una de les peces sense la més mínima connexió entre elles –un tipus de volum que aprecio molt perquè considero que el conte és un gènere que comença i acaba en cada una de les peces- o altres projectes que busquen una unitat. Passa que moltes de vegades els llibres unitaris no ho són més que per una certa temàtica, o per qualsevol altra cosa que s'agafa per les pinces. No és el cas. *Els homes del sac* és un llibre concebut com un tot, on difícilment cap peça podria funcionar per si sola (amb les excepcions que calgui).

I què ens trobam en aquest llibre? Doncs d'entrada un joc amb la tradició, entesa com a forma múltiple. Bardera aprofita les seves lectures omnívores per plantejar-se (ho reconeix ell mateix a la seva pàgina web) què fan els protagonistes dels contes una vegada que han arribat al final. I així aconsegueix situar el lector en el territori de la incomoditat, de la inquietud. El llenguatge és descarnat, brut, duríssim. Hi ha violacions, decapitacions, lobotomies i moltes altres bestieses. Però aquesta acumulació de violències el que aconsegueix és emocionar-nos fins al límit de plantejar-nos el fracàs col·lectiu de la humanitat. I això no és fàcil d'aconseguir amb un conjunt de relats que majoritàriament són molt breus. Fent un símil de boxa: Bardera és d'aquests boxadors que busquen el KO des del primer cop de puny. I per això s'hi buiden per tal que l'impacte del puny al rostre sigui tan profund que deixi el cervell destarotat, al límit del col·lapse. I tot i això, en el fons profund de les seves narracions, hi subjau una tendresa que et fa estimar l'home del sac o les princeses que finalment escapen amb prínceps, o les belles històries d'amor.

Damià Bardera ha creat un gran llibre petit que si fóssim un país normal hauria de ser a tot arreu, perquè el que necessitem són tipus ambiciosos que ens facin aixecar-nos del sofà, encara que sigui per acabar allargats a la sala d'urgències perquè de ben segur, amb ell, perdrem el combat. Ambició, ambició, ambició. Trobarà lectors? Tant de bo. I aquest país serà un lloc millor on viure.